

Notulen

***van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht***

gehouden op 8 maart 2011

ISBN 0920-3370

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht
vergadering 8 maart 2011

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
STATEN (provinciale)		
Vaststellen agenda	9	
Vaststellen van de notulen en de besluitenlijst van 7 februari 2011	9	
Onderzoek geloofsbrieven	9	
Afscheid vertrekkende Statenleden	9 - 27	

Presentielijst

vergadering 8 maart 2011

Voorzitter: R.C. Robbertsen, commissaris van de Koningin

Griffier: L.C.A.W. Graafhuis

mevr. drs. F.M. Alsem, Harmelen
E.R.M. Balemans, Utrecht
dr. F.H. Barneveld Binkhuysen, Soest
mevr. drs. C.G.M. van Benthem, Montfoort
F. Bersch, Utrecht
dr. R. Bisschop, Veenendaal
mevr. drs. U.P. Blom, Driebergen
mevr. drs. W.A. Bodewitz, Vleuten
mevr. L.C. Dekkers-Raadsen, Harmelen
mevr. drs. R.K. Dik-Faber, Veenendaal
mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik
C.J.J. van Ee, IJsselstein
J. Fastl, Utrecht
mevr. drs. J.M. de Heer-Verheij, Veenendaal
C. de Heer, Amersfoort
mevr. N.P.B. van 't Hoof, Amersfoort
ing. D. Kiliç, IJsselstein
H.R.A.L. Klein Kranenburg, Hagestein
J.F.M. Kloppenborg, Utrecht
J.A.A. Konings, Vleuten
J. Konijnenbelt, Leusden
C.J. van Kranenburg MA, Driebergen
mevr. D. Lamers-Tiecken, Nieuwegein
ing. Y.S. Lutfula, Utrecht
mevr. H. Nap, Veenendaal
drs. L.W. Nooteboom, Veenendaal
drs. B. Nugteren, Utrecht
mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort
P.C. Pollmann, Doorn
mevr. J. van Pijkeren, Bunschoten
drs. T.G.P.M. Ruijs, Zeist
P. Seldenrijk, Eemnes
mevr. Y. Smit, Maarssen
ir. M. Snyders, Baarn
mevr. ir. A.A. Swets, Utrecht
mevr. drs. J.C.M. Versteeg, Utrecht
drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading
mevr. drs. H.D.I. Walta-Auf'm Keller, Veenendaal
G.J. van der Werff, Hoogland
ir. B.A. Witteman, Kockengen

Afwezig:

mr. J.M. Buiting, Utrecht
drs. P.W. Duquesnoy, Zeist
mevr. mr. K.J. Fokker, Driebergen
mevr. drs. N.M. van Gemert, Utrecht
mr. P. Kelder, Driebergen-Rijsenburg
C. de Kruif, Leusden
ir. R.J. Martens, Utrecht

Leden van Gedeputeerde Staten

J. Binnekamp, IJsselstein
mevr. M. Haak-Griffioen, Woerden
drs. W.M. de Jong, Houten
drs. R.W. Krol, Soest
J.W.R van Lunteren, Hoogland
mevr. A.H. Raven BA, Utrecht

Opening.

De VOORZITTER: Staten van Utrecht, ik open uw vergadering en heet alle leden van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten heel hartelijk welkom. Ook een hartelijk welkom aan alle belangstellenden en de mensen uit de organisatie. Wij hebben vanavond een bijzondere statenvergadering, waarin wij afscheid nemen van 31 leden.

Afwezig met kennisgeving zijn de heren Buiting, Martens, Duquesnoy en Kelder en mevrouw Fokker en mevrouw Van Gemert.

Vaststellen agenda.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda ongewijzigd vast.

Vaststellen van de notulen en de besluitenlijst van 7 februari 2011.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen en de besluitenlijst van 7 februari 2011 ongewijzigd vast.

Onderzoek geloofsbrieven.

De VOORZITTER: Zoals u weet worden donderdag de nieuwe Staten geïnstalleerd. De oude Staten doen daarin nog het onderzoek naar de geloofsbrieven. De commissie heeft haar werk gedaan en ik geef graag het woord aan mevrouw Doornenbal.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De commissie heeft vanmiddag de geloofsbrieven van 46 gekozen leden van Provinciale Staten onderzocht. Bij de onderzochte geloofsbrieven zijn geen omstandigheden geconstateerd die strijdig zijn met de wet en een beletsel voor toelating tot statenlid vormen. De beëdiging kan derhalve donderdag aanstaande plaatsvinden. Dit was de laatste activiteit van onze commissie in deze statenperiode. Namens de commissie wil ik u allen graag dankzeggen voor het in de commissie gestelde vertrouwen.

De VOORZITTER: Dank u wel, mevrouw Doornenbal. Ik wil de commissie en u in het bijzonder

bedanken voor uw inzet de afgelopen vier jaar. Wij zullen zo snel mogelijk de nieuwe commissie benoemen. Ik constateer met u dat er geen beletselen zijn om donderdag aanstaande de nieuwe statenleden te installeren en te beëdiggen.

Afscheid vertrekkende statenleden.

De VOORZITTER: Leden van de Staten van Utrecht, collegeleden, vrienden, familie, dames en heren. Nogmaals een hartelijk welkom bij deze statenvergadering. Voor de laatste keer in deze samenstelling.

‘Partir c’est mourir un peu’: afscheid nemen doet pijn. Op elke plaats waar u afscheid neemt blijft een stukje van u achter. Het mooie van clichés is dat ze altijd waar zijn. In Utrecht heeft u een stukje geschiedenis geschreven. Kijk naar buiten en zie deze prachtige provincie. In alles ziet u een stukje van u allemaal: soms al heel duidelijk te zien, in andere gevallen zit dat moois nog in de kiem en daar zal het de komende jaren langzaam zichtbaar worden. Niet alles gaat namelijk vanzelf en soms zijn procedures nu eenmaal lang, veel te lang naar mijn mening, maar er gebeurt wel wat. Of ik het nu heb over nieuwe natuur, het landschap, de landbouw, de plannen voor de vliegbasis Soesterberg, het Elektronisch Kinddossier, de jeugdzorg, de triple helix, de samenwerking tussen overheden, wetenschap en bedrijfsleven, het binnenhalen van een grote vestiging als Danone op ons Science Park, als symbool voor die succesvolle samenwerking, de Samenwerkingsagenda met gemeenten, de Strategie 2040, de overeenstemming over de Ring Utrecht en de tram naar de Uithof, de Utrechtse deelname aan de Climate Kick, de Hollandse Waterlinie, de leerstoel voor de Vrede van Utrecht, de weg naar Utrecht Culturele Hoofdstad 2018, de polder Groot Mijdrecht Noord of over Ruimte voor de Lek: het zijn allemaal voorbeelden van projecten, waaraan u uw bijdrage hebt gegeven. Ik weet dat ik in mijn opsomming lang niet volledig ben geweest. Al die mooie resultaten komen voort uit 480 besluiten, genomen in 201 staten- en commissievergadering, na 187 insprekers te hebben gehoord en 53 werkbezoeken te hebben afgelegd. U weet het, onze statengriffie houdt van statistieken. Dank, Leo. Het is allemaal werk dat u verricht heeft. Werk dat u verricht heeft in het belang van onze inwoners,

van onze bedrijven en van onze instellingen. Velen van u nemen vandaag afscheid van dat werk en afscheid van de Staten van Utrecht. Nieuwe leden zullen u opvolgen en nieuwe ideeën en initiatieven zullen het gevolg zijn. En dat is goed. Alleen de mate waarin u, Staten, vernieuwt, baart mij persoonlijk wel wat zorgen. 31 leden nemen vandaag afscheid. Dat is bijna tweederde van de Staten. Dat is veel. Met uw vertrek gaat veel kennis en ervaring verloren en moeten wij ontzettend ons best doen om het collectieve geheugen op peil te houden. Ik zal daarom ons ambtelijk apparaat vragen er extra aandacht aan te besteden de historie van dossiers goed te vermelden in de stukken. De andere kant van de medaille is natuurlijk dat zestien leden blijven. Op hen is dan ook alle hoop gevestigd.

Hoe het ook zij, vandaag nemen wij afscheid van 31 leden van onze Staten. En dat doet pijn; ons, maar ook u zelf. De pijn van iets loslaten, iets loslaten waarmee je lange tijd intensief bezig was. Het is afkicken van een verslaving die openbaar bestuur heet, die "provincie Utrecht" heet. Ik kan u uit ervaring zeggen dat dat wennen is. Je zet als het ware nog steeds automatisch koers naar Rijnsweerd en bij een verjaardag heb je nog steeds een mening over het reilen en zeilen binnen die provincie Utrecht. En op de fiets of in je auto bedenk je nog steeds de beste plannen voor het mooist denkbare Utrecht. Dames en heren afscheid nemende statenleden, ga daar vooral mee door, want buiten dit huis gebeurt het en alle ideeën en kennis zijn welkom, sterker nog: die hebben wij keihard nodig.

Helaas zijn wij de afgelopen periode niet verschoond gebleven van persoonlijk leed. Begin 2008 overleed Hans Overbeek, statenlid van 2000 tot 2007 en daarna lid van de commissie Wonen, Maatschappij en Cultuur. Een bijzonder aardige man, maar ook een zeer moedig statenlid. Een echte sociaal-democraat. Wij herdenken hem met groot respect. In de zomer van 2008 overleed de echtgenoot van mevrouw Van 't Hooft. Ik denk dat ik namens ons allen spreek als ik zeg dat ik grote bewondering heb voor de manier waarop jij, Natascha, daarmee bent omgegaan. Wat een kracht heb jij daarin getoond.

Behoorlijk schrikken was ook de ziekte van Annelies Jonkers, de fractievoorzitter van de SP. Zij verliet de Staten in 2009. Gelukkig was zij gisteren bij het informele afscheid weer in ons midden. Veel respect heb ik voor haar doorzettingsvermogen. Zij gaf niet op, zij bleef strijden en overwon uiteindelijk haar ziekte.

Dames en heren, met de wisseling van de wacht vertrekt ook een aantal commissieleden. Ronnie Weijers, Bert Koopmanschap, Rob Jonkers en Jan Willem Benschop. Ook Rob Roos en Jan van de Lagemaat waren actief in de commissies, maar zij blijven dat doen. U zien wij terug.

Ook Niels Hoefnagels en Willem van der Steeg blijven actief. U zien wij terug als statenleden, respectievelijk namens D66 en de PvdD.

U allen heel veel dank voor het werk dat u voor de provincie Utrecht hebt gedaan, want een goede commissievoorbereiding is het halve statenwerk. Uw inbreng in de commissie is van grote waarde geweest voor onze provincie.

Dat geldt ook voor onze statengriffie. Het werk dat door de medewerkers van de griffie gedaan wordt, gebeurt meestal achter de schermen, maar is daarom niet minder belangrijk. Mensen van de griffie: heel veel dank voor de inzet van de afgelopen vier jaar. Wij verheugen ons in een blijvend goede samenwerking.

Ten slotte wil ik dank uitspreken aan onze waarnemend voorzitter van de Staten, Ralph de Vries. Het was altijd prettig te weten dat de hamer bij mijn afwezigheid bij u in goede handen was. Beste Ralph, heel veel dank daarvoor.

Dan de afscheidnemende statenleden. Vanavond is het eigenlijk uw avond. U weet dat er bij het afscheid van de Staten een prachtig cadeau hoort: het bijzondere glaswerk, de bekende roemer. Om de uitreiking daarvan een beetje ordelijk te houden, spreek ik u allen eerst toe. Daarna zal ik aan eenieder van u de roemer uitreiken. De volgorde waarin ik u toespreek, is geheel ondergeschikt gemaakt aan het verhaal. Ik heb dus met de volgorde geen verdere bedoelingen gehad. Dat geef ik maar vast als disclaimer.

Dames en heren, een groot hart voor de provincie hebben wij allemaal. Ik weet zeker dat er niemand in deze zaal zit, die niet het allerbeste voor heeft

gehad met onze prachtige provincie. Als je werkt aan onze provincie Utrecht dan kan dat ook niet anders. Dan moet je van die provincie houden, net als je van het water moet houden als je boten bouwt. Toch kun je prima over zwembaden spreken als je geen zwemdiploma hebt. Dan deed namelijk Roelof Bisschop tijdens zijn maidenspeech op 7 april 2003 over het wel of niet openblijven van het Bosbad in Amersfoort. Ik was er zelf niet bij, maar dat deed hij, hem kennende, zeer waarschijnlijk weloverwogen en op een zeer verstandige wijze. Altijd objectief, kijkend naar de inhoud, gezagsgetrouw, consequent, rechtvaardig. Mijnheer Bisschop, u was het geweten van de Staten. U had ongetwijfeld graag meer dan één zetel in onze Staten gehad. Wie niet, zou ik zeggen. Maar, u vond het ook niet erg om aan het eind van de debatrij nog het woord te mogen voeren. Dan hield u ons altijd even de spiegel voor. Misschien niet vreemd voor een man die in het onderwijs zit. Het is dan ook niet vreemd dat uiteindelijk het onderwijs heeft gewonnen van het statenwerk. Ik weet hoeveel moeite c.q. pijn u dat doet. Maar, u kiest. Zo hoort het ook. Mijnheer Bisschop, beste Roelof, heel veel dank voor alles wat je hebt betekend voor onze provincie.

Misschien wel de grootste tegenpool, in ieder geval qua haardracht. Onconfessioneel in uiterlijk en politiek handelen: Jasper Fastl. Betrokken, herkenbaar, overal aanwezig. Wij zullen zijn humoristische binnenkomers missen. Altijd sloot zijn intro aan op het verhaal van de voorgaande spreker. Mijnheer Fastl, de gedeputeerde Mobiliteit zal u in het bijzonder missen vanwege uw kennis op het gebied van wegen. Ik weet niet of u er zelf al over nagedacht heeft, maar gedeputeerde Van Lunteren bood u meer dan eens een arbeidsplek aan bij de afdeling Wegen. Wie weet, zien wij u dus nog terug in ons ambtelijk apparaat. Mijnheer Fastl, beste Jasper, hartelijk dank voor je inzet en je betrokkenheid.

De gedeputeerde Mobiliteit had meer adviseurs in de Staten. Coert van Ee. Sinds 11 januari is hij burgemeester van Zederik, alwaar hij zich als een vis in het water voelt. Hij vond het als volksvertegenwoordiger al soms moeilijk om buiten het bestuurlijke te blijven. Het liefst zat hij zelf aan de knoppen, vooral als het ging om de kwaliteit

van provinciale wegen en wel in die mate dat hij in de wandelgangen meer dan eens de 'assistent-gedeputeerde' werd genoemd.

Mijnheer Van Ee, beste Coert, je hebt in positieve zin luid en duidelijk laten weten dat je er was. Veel dank voor je vasthoudendheid en je doorzettingsvermogen. Heel veel succes als burgemeester in het mooie Zederik. Er is één 'maartje': het is geen Utrecht.

Burgemeester Van Ee is niet de enige die de overstap maakte naar de lokale politiek.

Onze Limburgse Nicole van Gemert had ik graag toegesproken. Helaas heeft zij zich net afgemeld. Zij is sinds vorig jaar lid van de SP-fractie in de gemeenteraad van Utrecht. Een sterk debater. Vooral op het terrein van de landbouw en dierenwelzijn deed zij nog wel eens stevige uitspraken. Dat zijn weliswaar niet echt lokale onderwerpen, maar ik weet zeker dat er ook in de stad genoeg overblijft om over te debatteren.

Mevrouw Van Gemert zorgde met haar enthousiasme voor levendigheid in de Staten. Dat gaan wij zeker missen. Ik zal haar op een later moment danken voor datgene wat zij voor de provincie Utrecht heeft betekend en de roemer en de bloemen overhandigen.

Dat de provinciale politiek goed te combineren is met de lokale politiek weet ook Jolanda de Heer-Verheij. Sinds 2002 is zij lid van de gemeenteraad in Veenendaal voor de ChristenUnie.

Vanaf 2007 deed zij het statenlidmaatschap daar nog bij. Betrokken, vaardig, ad rem, deskundig op het terrein van jeugdzorg en welzijn en in het bijzonder op het terrein van pleegouderzorg. Mevrouw De Heer, lange tijd wist u niet te kiezen tussen Veenendaal en de provincie. Ik kan dat begrijpen, want beide zijn even bijzonder als uniek. Uiteindelijk heeft de gemeenteraad het toch gewonnen. Sinds vorig jaar bent u in Veenendaal fractievoorzitter.

Geachte mevrouw De Heer, beste Jolanda, ik wens je ontzettend veel succes en ook veel plezier in 'het Veen'. Veel dank voor je werk in het Utrechtse. Wij zullen elkaar absoluut nog tegenkomen.

Inge Walta-auf'm Keller koos juist voor het statenwerk. Zij nam na bijna negen jaar afscheid van de raad van Veenendaal. Als cultuurwoord-

voerder vroeg zij stevast aandacht voor de economische meerwaarde van plannen en projecten. Ook jij was overal aanwezig. Bezocht alles wat er te bezoeken viel en deed dat altijd met camera. Van verschillende werkbezoeken moeten er dus nog veel prachtige foto's zijn. Wie weet, worden die nog eens als verzameling aangeboden. Mevrouw Walta, u zult na meer dan elf jaar even moeten afkikken van het openbaar bestuur. U een klein beetje kennende, zult u zich echter niet snel vervelen. Bovendien blijft u actief voor het VVD-bestuur in Veenendaal. Beste Inge, hartelijk dank voor je ongelooflijke gedrevenheid en betrokkenheid.

Pieter Wout Duquesnoy van de SP is ook lokaal actief. Al langer was hij fractieassistent, maar sinds vorig jaar is hij ook lid van de gemeenteraad in Zeist; een lidmaatschap dat verplichtingen met zich meebrengt. Zo ook vanavond, want hij heeft zich vanmorgen afgemeld en kon niet aanwezig zijn vanavond. Desalniettemin wil ik graag wat over hem zeggen.

De heer Duquesnoy is een echte volksvertegenwoordiger met een eigen SP-geluid, die de instrumenten van de democratie door en door kent. Hij stelde een groot aantal schriftelijke vragen over uiteenlopende onderwerpen, variërend van de baggerwerkzaamheden op het Hessingterrein, de inhuur van derden, de fietsverbinding op de Grebbeberg tot de gemeentelijke woningtoewijzing. Als betrokken burger blogt hij bij U-nieuws en voert hij actie als dat volgens hem nodig is, zoals voor het behoud van de dagcamping Het Doornse Gat. Zijn betrokkenheid bij de mens, de flora en de fauna in Utrecht is groot. Ik hoop dat hij daarmee doorgaat. Ik zal de heer Duquesnoy op een ander moment persoonlijk dankzeggen en hem de roemer overhandigen.

Dit bruggetje heeft u misschien zien aankomen, want de heer Duquesnoy stelde weliswaar veel vragen, maar er was iemand anders in de Staten die absoluut de kroon spande. Dat is Wanda, Wanda Bodewitz van de Partij voor de Dieren. Het vragenrecht werd al snel haar lievelingsinstrument en natuurlijk gingen de meeste vragen over dieren. Zij stelde de afgelopen periode 41 van 76 schriftelijke vragen en daarin kwamen zestien diersoorten voor. Mevrouw Bodewitz nam het

vasthoudend voor ze op. Dat heeft de gedeputeerde tot aan de keukentafel gemerkt, want de heer Krol moest zich menigmaal bij zijn dochters verantwoorden voor zijn dierenwelzijnbeleid. Mevrouw Bodewitz, u heeft de dieren in Utrecht zeker een stem gegeven. De introductie van de portefeuille Dierenwelzijn kunt u op uw conto bijschrijven. Mevrouw Bodewitz, beste Wanda, je hebt je stempel – in dierentermen je 'print' – in deze Staten achtergelaten. Je was betrokken en hebt met hart en ziel gestreden voor wat jou drijft in je leven. Heel veel dank voor die inzet en betrokkenheid.

Dames en heren, afgelopen september stond er ineens een koe op twee poten in het provinciehuis. Het bleek een ludieke actie te zijn, behorend bij een burgerinitiatief: een initiatief tegen megastallen. De indiener had samen met Milieudefensie 15.000 handtekeningen opgehaald tegen de komst van, zoals hij het zelf noemde, megastallen of veefabrieken. De Staten besloten tot de oprichting van een werkgroep die een behandelingsvoorstel moest voorbereiden. Pieter Seldenrijk nam zitting in die werkgroep. Dat was niet zo gek, als je bedenkt dat hij zelf met beide benen in de agrarische praktijk staat. Die combinatie van boer en volksvertegenwoordiger bleek nog wel eens lastig. Diep in zijn hart had hij, volgens de fractievoorzitter, misschien wel eens een afwijkend stemgedrag willen tonen, maar hij wist dat hij niet alleen de belangen van het boerenbedrijf kon behartigen.

De heer Seldenrijk bemoeide zich vooral met groene zaken en waterbeleid, zoals de Agenda Vitaal Platteland. Ondertussen moest hij opletten of hij nog wel voldoende tijd had om zijn eigen platteland vitaal te houden.

Geachte heer Seldenrijk, beste Pieter, het is altijd goed dat mensen uit de praktijk zich met het beleid bemoeien. Dus heel veel dank voor je inbreng in de afgelopen acht jaar.

Toen wij in november het burgerinitiatief in de Staten bespraken, kwam Kees de Heer met een cadeautje voor de indieners: een doosje Rondeleieren als dank voor die 15.000 handtekeningen. Hij wilde ermee zeggen dat je bij de discussie over megastallen naar meer moet kijken dan alleen naar aantallen en oppervlaktes.

Die inbreng was typerend voor de heer De Heer. Als groot natuurliefhebber kijkt hij naar alle details. Met zijn rugzak, waarin overigens de volledige inboedel van de fractiekamer paste, en op zijn vouwfiets heeft hij grote delen van het prachtige Utrechtse

landschap doorkruist.

Mijnheer De Heer, de korte duur van uw lidmaatschap van de Staten moet toch wel een teleurstelling zijn. Nadat u eerder Karla Derks verving tijdens haar zwangerschapsverlof, werd u afgelopen november beëdigd als vast statenlid toen mevrouw Derks naar Friesland vertrok. Mijnheer De Heer, beste Kees, ik dank je heel hartelijk voor je inbreng in de Staten. Je blijft vast actief voor de ChristenUnie en ik ben er bijna zeker van dat wij jou hier in de Staten nog wel een keer terugzien.

Van de vouwfiets naar de racefiets. Paul Kelder weet dat je met dat laatste vervoermiddel een stuk sneller op locatie bent. Regelmatig fietst hij van Driebergen naar Utrecht en terug. Goed voor zijn conditie. Misschien deed hij het ook wel een beetje om de files te vermijden, maar gisteren deed hij dat ook vanuit Rhenen naar huis. Helaas kwam hij met zijn fiets te vallen en kan daardoor vanavond hier niet aanwezig zijn. Het gaat overigens goed met hem. Hij is weer thuis en wij wensen hem van harte beterschap.

Zijn jarenlange inzet voor de mobiliteit en de verkeersproblematiek in deze provincie was groot. "Een bereikbare regio", zei hij altijd, "is goed voor de economie." Wij hebben hem leren kennen als een zeer aimabel mens. Hij zal zeker gemist worden in de Staten. Ook hem zal ik later de roemer en de bloemen overhandigen.

Dan Pieter Pollmann, ook een fietser. Maar Pieter fietst niet alleen graag, hij houdt ook van een goed glas wijn en een goede sigaar. In zijn 26 jaar lange carrière in het openbaar bestuur heeft hij het nodige wel gezien. In verhitte discussies kon hij zaken vaak wat relativeren, maar wanneer hij iets echt belangrijk vond, dan wist hij wel degelijk scherp zijn punt te maken. De heer Pollmann was een stille kracht die door constructieve voorstellen partijen bij elkaar kon brengen en steun wist te bereiken voor onderwerpen waar zijn passie lag, vooral cultuur, jeugdzorg en de

Sociale Agenda. Geen man van het gevecht, maar van het overleg. Geen overbodige woorden, maar resultaten.

Mijnheer Pollmann, beste Pieter, met je ontspannen houding en grote betrokkenheid heb je je bijdrage geleverd aan een nog mooier Utrecht, ook als voorzitter van de commissie MME. Heel veel dank voor die inzet en betrokkenheid.

Net zo'n liefhebber van een goede sigaar is Leo Nooteboom. Met zijn cabrio maakte hij een kleurrijk en zwierige entree. Altijd vrolijk, al hoorde je hem weinig. Hij was het enige statenlid dat bijna nooit het woord voerde tijdens de statenvergaderingen. Dat wil niet zeggen – en ik heb daar een dikke streep onder staan – dat hij niets dééd, want juist in de commissies liet de heer Nooteboom wel van zich horen. Met zijn scherpe juridische blik en de deskundigheid die hij van VROM meenam, had hij een grote rol in het voorbereidende werk.

Mijnheer Nooteboom, beste Leo, heel veel dank voor alles wat je voor de provincie hebt betekend.

Van de cabrio is het bruggetje naar de Amerikaanse pick-up van Ton Witteman snel gemaakt.

Een grote Amerikaanse auto: niet helemaal iets wat ik verwacht bij een lid van de SP. De heer Witteman presteerde het een keer om bij een etentje van de Staten zijn grote auto doodleuk op een fietspad te parkeren. Ook daar zat hij niet mee. In totaal was de heer Witteman bijna acht jaar lid van de Staten. In 2007 nam hij afscheid en in 2009 kwam hij als opvolger van Annelies Jonker weer terug en pakte een aantal dossiers moeiteloos weer op. Met name in de discussie over de polder Groot Mijdrecht Noord bleek de heer Witteman over grote deskundigheid te beschikken. Mijnheer Witteman, die deskundigheid zullen wij zeker missen, maar wie weet, zien wij ook u wel een keer terug.

Mijnheer Witteman, beste Ton, hartelijk dank voor alles wat je in de Staten van Utrecht voor ons hebt betekend.

Een grote pick-up op het fietspad is nog niets, maar dan ook helemaal niets vergeleken met een buskaping, die Bert van der Werff op zijn geweten heeft. Tijdens een statenexcursie in 2007 in Renswoude was ineens een van de twee bussen

verdwenen. Wat bleek? De heer Van der Werff had aan de chauffeur gevraagd hem even thuis af te zetten. Doodleuk. En weg was de bus. Het verhaal heeft hem nog jaren achtervolgd. Velen van ons hebben zich afgevraagd of hij, als oud-wethouder, op de heenweg niet gedacht zou hebben: "Wat zitten er toch veel mensen in mijn dienstauto." Het heeft als resultaat gehad dat de VVD-fractie in de Staten een jaar lang niets over bussen of over het openbaar vervoer durfde te zeggen. Ook de heer Van der Werff heeft de lokale politiek opgezocht. Sinds vorig jaar maart zit hij opnieuw in Amersfoort in de gemeenteraad. Hij was daar eerder raadslid, fractievoorzitter en wethouder. Mijnheer Van der Werff, met veel gevoel voor humor en met een geheel eigen stijl, zat u ook de vergaderingen van de commissie RGW voor. Politiek kan niet zonder humor. Uw kwinkslagen zullen node worden gemist. Beste Bert, heel veel dank voor je inbreng.

Van de joligste spreker naar de rapste spreker. Dat is zonder discussie, daarover kan geen enkel misverstand bestaan, Theo Ruijs. Soms was hij lastig te volgen, omdat zijn spraak in dezelfde snelheid zijn gedachten wilde verwoorden. Gelukkig vatte hij zijn relaas altijd aan het einde van zijn betoog nog even samen in een of twee zinnen, en zo was hij wel prima te volgen. Van woordvoerderschappen trok hij zich niets aan. Als hij ergens wat van vond, dan kon hij zich niet inhouden en nam het woord, woordvoerder of niet, en het liefste had hij ook het laatste woord. Als dat niet lukte, wilde hij in elk geval gelijk hebben. (Hilariteit.) De heer Ruijs was de strateeg, de ideoloog, in de CDA-fractie. Hij voelde feilloos de verschillende rollen van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten aan in sommige dossiers, zoals bij de vliegbasis Soesterberg, waarbij de provincie meerdere rollen heeft: van terreineigenaar tot projectcoördinator. Mijnheer Ruijs, u vond altijd dat de Staten in vrijheid hun rol moesten kunnen pakken en ik denk dat u dat uitstekend heeft gedaan. Wij nemen afscheid van iemand met ongelooflijk veel ervaring in het openbaar bestuur. Twintig jaar lang op lokaal niveau, acht jaar lang statenlidmaatschap en nog vele nevenfuncties in het bedrijfsleven. Beste Theo, ik wens je het allerbeste en dank je

heel hartelijk voor je inzet en grote betrokkenheid. Dames en heren, van de rapste spreker naar de zorgvuldigste spreker. Ook daarover kan geen misverstand bestaan: Henk Klein Kranenburg. Hij is in staat de lastigste kwesties in twee zinnen samen te vatten. Als de gemoederen hoog opliepen in de commissie WMC, als het ging om jeugdzorg, dan relativeerde hij de zaak met de gevleugelde woorden dat het in de provinciale sturingsrol gaat om distinctie en distantie. Zijn hart lag bij de jeugdzorg en in het bijzonder bij laaggeletterdheid. Dat wilde hij graag aanpakken. Als voorzitter van de commissie BEM viel de heer Klein Kranenburg op door kundig en zonder tegenspraak afhameren van stukken.

Mijnheer Klein Kranenburg, van uw fractievoorzitter begreep ik dat u haar steun en toeverlaat bent. Zij zal u dus vast nog wel eens bellen. Maar niet op donderdag, want dat is de vaste opadag. Ik kan zeggen: om jaloers op te zijn. Beste Henk, heel veel dank voor je inbreng, ook als voorzitter van de commissie BEM. Wij zullen je zorgvuldige formuleringen missen.

De oprechte betrokkenheid bij de jeugdzorg deelde Henk Klein Kranenburg met Christel van Benthem. Zij kwam in 2007 als een van de jongste leden de Staten binnen. In de commissie WMC ging zij zich bezighouden met de onderwerpen jeugdzorg en cultuur. Zij zette zich in voor het verkorten van de wachtlijsten en voor de nazorgaanpak. De laatste anderhalf jaar zat mevrouw Van Benthem ook in de werkgroep Europa, het bestuursorgaan waarvan zij een groot pleitbezorger is. Dat deed zij allemaal naast haar drukke baan bij AkzoNobel als HR-manager en ondertussen maakte zij de afgelopen jaren ook nog carrière in het bedrijfsleven en speelt zij op hoog niveau volleybal.

Mevrouw Van Benthem, u blijft zich inzetten voor de politiek in de gemeente Montfoort. Ik ben ervan overtuigd dat u dat op dezelfde betrokken en opgewekte wijze zult doen als u dat hier de afgelopen jaren hebt gedaan. Beste Christel, hartelijk dank voor je grote inzet voor de provincie Utrecht.

Een andere pleitbezorger voor Europa, uit wellicht onverwachte hoek, was Kees van Kranenburg. Hij kwam met het voorstel om de leerstoel Vrede

van Utrecht in te stellen. Volgens de heer Van Kranenburg kon de leerstoel een belangrijke bijdrage leveren aan de eenwording van Europa. Hij kreeg brede steun voor zijn voorstel en inmiddels hebben al drie mensen de leerstoel bekleed. Zo kon de heer Van Kranenburg vaker origineel uit de hoek komen. Misschien niet altijd door iedereen meteen begrepen, maar hij gaf het debat vaak wel een verrassende wending.

Bekend is zijn anekdote over de 'meatless Monday': een dag in de week geen vlees op tafel. Daarover had zijn vrouw iets op televisie gezien. Maar, reageerden de statenleden, de familie Van Kranenburg had toch helemaal geen televisie? Snel, maar dan ook heel snel, kon hij zichzelf verbeteren.

Nee, nee, geen televisie, hij had het gezien op Uitzending Gemist. (Hilariteit.) Overigens, de heer Van Kranenburg weet met de nieuwe sociale media zeker wel om te gaan. Als lid van de provinciale twitterclub hield hij zijn followers op de hoogte van zijn doen en laten.

Mijnheer Van Kranenburg, u heeft zich in de laatste acht jaar met heel veel onderwerpen beziggehouden. Het is jammer dat wij uw kennis en ervaring moeten missen. Maar wij zullen u volgen op twitter of daarbuiten.

Beste Kees, heel veel dank voor alles wat je hebt betekend voor ons mooie Utrecht.

Dames en heren, het twitteren had het afgelopen jaar een sneeuwbaaleffect. De een na de ander voegde zich bij de club, maar de 'koningin van het twitteren' is Erica Nap. Zij begaf zich als een van de eersten op het twitterterrein. Gelukkig, zo zag ik deze week, gaat zij daarmee gewoon door. In een van de tweets las ik dat wij haar gewoon weer gaan terugzien. In Rijnsweerd of ergens anders, maar in elk geval bij het CDA.

Mevrouw Nap, de uitslag van vorige week moet een teleurstelling voor u zijn geweest. Ik kan het mij niet anders voorstellen. Zo hard kan het politieke leven zijn.

Beste Erica, heel veel dank voor alles wat je hebt gedaan voor onze provincie Utrecht, in het bijzonder voor de portefeuille Jeugdzorg. Ik ben benieuwd waar wij je terug zien. Dat wachten wij af. Wij blijven dat natuurlijk volgen via twitter.

Samen met Erica Nap ondernam collega Anke Swets een reis naar Dubai. Onze griffier wordt

daaraan nog elke dag herinnerd. Op zijn werk-kamer hangt een prachtige foto, waarop mevrouw Swets in Arabische klederdracht poseert tussen twee sjeiks. Die reis naar Dubai was niet de enige reis die Anke Swets de afgelopen jaren maakte. En reizen was niet haar enige hobby. Mevrouw Swets wilde dolgraag de provincie een keer vanuit de lucht zien. Afgelopen december ging die wens in vervulling. Met een provinciale handhaver maakte zij een milieuvlucht boven Utrecht en zag dat het goed was. (Hilariteit.)

Mevrouw SWETS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dat is niet waar.

De VOORZITTER: Het was niet goed? Ik weet niet wat u precies gezien heeft. Dat relativeert het wat. Ik hoop toch dat u, wanneer u gevlogen zou hebben, de vliegbasis Soesterberg gezien zou hebben. Want in dat dossier en het programma Heel de Heuvelrug blonk u uit. Dat had uw interesse. Dames en heren, volgens haar fractievoorzitter is zij erg stipt, punctueel en buitengewoon intelligent. Haar vertrek is dus een gemis voor de gehele Staten. Zij blijft gelukkig als adjunct-griffier bij de gemeente Utrechtse Heuvelrug voor de provincie Utrecht behouden. Beste Anke, hartelijk dank voor je inzet en betrokkenheid. Wat leuk dat je ouders hier vanavond geheel onverwacht voor jou aanwezig zijn. Welkom.

Dames en heren, vanuit de lucht moet deze provincie er prachtig uitzien, en het gebied op de Heuvelrug helemaal. Volgens Tinus Snyders ontbreekt daaraan echter nog een ding: één groot vredescentrum. Over welk onderwerp het in de Staten ook ging, de heer Snyders wist zijn verhaal altijd zo te draaien dat hij toch weer uitkwam bij dat vredescentrum op de vliegbasis Soesterberg. Graag hield hij als laatste spreker in de rij de Staten met een onnavolgbaar pleidooi nog een keer zijn creatieve kijk op het mooie Utrecht voor. Niet zelden moest ik hem vragen naar het onderwerp terug te keren en niet zelden moest ik hem vragen af te ronden. Hij had zo zijn eigen opvattingen over de vergaderorde. Een bijzonder statenlid met een creatief gedachtegoed.

Mijnheer Snyders, beste Tinus, wij zullen je kleurrijke inbreng nog missen. Heel veel dank voor je bijdrage in de afgelopen jaren.

Dames en heren, statenleden komen en gaan, meestal om de vier jaar, maar soms ook tussen-tijds. Zo vertrok Karin Stadhouders naar Flevoland en kwam An van Pijkeren in haar plaats. Mevrouw Van Pijkeren heeft zich de afgelopen anderhalf jaar ingezet voor met name de Utrechtse cultuur-historie. Zij deed dat in het bijzonder in de commissie WMC. In haar anderhalf jaar hier leerden wij haar kennen als een nuchter statenlid met een constructieve houding en als een ondernemend CDA-er. Vorig jaar organiseerde zij in deze zaal de Europa-conferentie, waar Europarlementariërs en andere politici kwamen spreken over Europees burgerschap.

Mevrouw Van Pijkeren, beste An, je bent op zoek naar een andere functie in een bestuurlijke omgeving. Met jouw ervaring lijkt mij dat een logische stap. Heel hartelijk dank voor het werk in de Staten van Utrecht dit afgelopen anderhalf jaar.

Vooraf Veenendaal en Amersfoort waren de afgelopen jaren goed vertegenwoordigd in de Staten. Een van de leden uit Amersfoort was Natascha van 't Hooft. Amersfoort past bij haar. Sterk en bijzonder gezellig. Al jaren zet zij zich passie in voor de vakbond. Ook in de Staten heeft zij zich krachtig ingezet, in het bijzonder voor herstructurering van bedrijventerreinen en in het belang van de economie en voor werkgelegenheid voor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt.

Mevrouw Van 't Hooft heeft veel passies. Schrijven, buurtactiviteiten en grote en kleine eilanden: Australië en Vlieland. Haar passies wil zij graag delen. Wie wil leren schrijven, kan bij haar terecht. Mevrouw Van 't Hooft, beste Natascha, ik heb grote bewondering voor je daadkracht en doorzettingsvermogen. Het was geen gemakkelijke tijd voor je, maar toch bleef je meedenken met je fractiegenoten. Wij zullen jou missen en velen zullen de koekjes en de snoepjes die je altijd meebracht missen. Natascha, hartelijk dank.

Herstructurering van bedrijventerreinen was ook het onderwerp waar Freek Bersch met overtuiging over kon spreken. De discussie rond de oprichting van een ontwikkelingsmaatschappij ontlokte hem de opmerkelijke uitspraak: "Gaan we niet te ver? Laat toch de markt zijn werk doen." (Hilariteit). Een SP-er die pleit voor meer marktwerking. Het moet toch niet gekker worden in deze Staten.

Maar, mijnheer Bersch, u was de benjamin van de Staten. U zorgde altijd voor een fris geluid en ook op twitter liet u van zich horen. Tweets van uw hand werden 'freeksels'. Ook die zullen wij blijven volgen. Beste Freek, hartelijk dank voor je inzet en je betrokkenheid.

Iemand die ook regelmatig voor meer marktwerking pleitte, was Dicky Lamers-Tiecken. Althans, voor aandacht voor het vrije ondernemerschap. Dat is misschien niet zo gek voor iemand met een eigen administratiekantoor, voor iemand die het bedrijfsleven combineert met de politiek. Eerst als raadslid in Nieuwegein en sinds 2003, met een jaar onderbreking, als lid van de Utrechtse Staten. Mevrouw Lamers, u viel op door uw uitstekende kennis van zaken, in het bijzonder als het ging om economie, infrastructuur, ruimte en groen. Beste Dicky, ook jij zult even moeten afkikken van het openbaar bestuur, maar ook jij zult je vast niet hoeven te vervelen. Daarvan ben ik overtuigd. Ook jou zijn wij heel veel dank verschuldigd voor datgene wat je voor de provincie Utrecht hebt betekend.

Dan zijn er naast de heer Duquesnoy en mevrouw Van Gemert nog twee statenleden die zich moesten afmelden: Marius Buiting en Roelof Martens. Toch wil ik graag wat over hen zeggen.

De bruggenbouwer Buiting, die altijd naar compromissen zocht. Een echte denker die kwam met originele invalshoeken, die visie had en die steeds een abstractieniveau hoger kon kijken. Hij kwam vaak met toepasselijke voorbeelden uit de zorg en bracht daarmee de buitenwereld in het Provinciehuis. Ook als voorzitter van de subcommissie voor de jaarrekening blonk de heer Buiting uit door deskundigheid. Die deskundigheid zullen wij missen.

Dat geldt net zoveel voor de kennis van Roelof Martens. Met zijn scherpe analyses en verstand van zaken betekende hij veel voor de Staten van Utrecht. Iemand met ongelooflijk veel energie, die hij stak in fietsen, in hardlopen, liefst hard en ver. Energie, die hij ook stak in de Staten van Utrecht en vooral in zijn belangrijkste doel, het realiseren van meer betaalbare woningen. Het Fonds Stedelijk Bouwen en Wonen is mede dankzij de inzet

van de heer Martens tot stand gekomen.
De heer Martens vertrekt nu naar Amsterdam.
Voor mij, geboren en getogen in het Utrechtse, onbegrijpelijk. Maar goed, hij vindt daar de ideale combinatie van wonen, werken en cultuur.
Dat gunnen wij hem graag.
Ik zal de heer Buiting en de heer Martens nog op een ander moment dankzeggen en hen de roemer overhandigen.

Ik denk dat ik nu iedereen gehad heb. Ben ik nog iemand vergeten? Ik zie drie vingers. Oké, de beste paarden van stal, in elk geval wat de duur van het statenlidmaatschap betreft.
Jos Kloppenborg is het enige statenlid dat er al zat in mijn tijd als gedeputeerde. De nestor van de Staten dus eigenlijk. Precies twaalf jaar geleden, in 1999, werd hij in deze zaal beëdigd en geïnstalleerd als lid van de Staten van Utrecht. Toen ik in 2007 na vijf en een half jaar terugkwam in Utrecht, zat hij er nog steeds. Hij is dan ook voor een belangrijk deel ons collectief geheugen en zijn vertrek zal daarom door de hele Staten en in het bijzonder door de commissie RGW betreurd worden. Het geheugen van de heer Kloppenborg ging terug tot het vorige streekplan. Dat geheugen liet hem bovendien nooit in de steek. De gedeputeerde zei regelmatig: het is maar goed dat wij de heer Kloppenborg in ons midden hebben. De heer Kloppenborg was zondermeer degene met de meeste dossierkennis bij mobiliteit, ruimte en groen. Ik denk dat alleen Jan Reerink hem nog enigszins kon bijbenen en ik denk dat dat ook met name kwam omdat de heer Kloppenborg zelf regelmatig op pad ging en zich zelf op de plek liet informeren.
Mijnheer Kloppenborg, u was een bijzonder en plezierig collega, die ook een scherp debat wist te waarderen. Een goed politicus, waarmee compromissen te sluiten waren. U bent niet van de franje, misschien niet van een flamboyant betoog, maar juist door uw authenticiteit, uw inzet en uw kennis terzake wordt u gerespecteerd door alle statenleden. Niet alleen uw fractie zal u missen. Ook jou wil ik heel veel dank zeggen voor datgene wat je voor de Staten hebt betekend. En, ik zei het al, niet alleen je kennis maar ook jou in persoon zullen wij missen.

Iemand die ook al meer een kwart van haar leven

gewijd heeft aan het openbaar bestuur is Loes Dekkers. Sinds maart 2004 zit zij in de Staten van Utrecht, maar daarvoor, van 1986 tot 1994, was zij raadslid in de gemeente Woerden. Een zeer actieve volksvertegenwoordiger, die zich sterk betrokken voelde bij tal van onderwerpen.
Dat toonde zij door bij alle werkbezoeken aanwezig te zijn. In het bijzonder had zij aandacht voor ruimte, groen en wonen en consequent vroeg zij aandacht voor de kleinere gemeenten en voor betaalbare woningen voor jongeren. Zij had een hekel aan windmolens en al helemaal als die in de gemeente Woerden dreigden te komen.
Mevrouw Dekkers, u hebt de gave uzelf weg te cijferen, zodat anderen kunnen scoren. Niet veel mensen zijn in het bezit van die eigenschap. Maar u wel en dat alleen al maakt u bijzonder. Altijd droeg u bij aan een goede sfeer.
Beste Loes, ik hoop dat je nu nog meer kunt gaan genieten van je drie prachtige kleinkinderen en kunt gaan genieten van je fijne huis in Frankrijk. Ik wens je daarbij alle goeds. Ook jou zeg ik heel veel dank voor alles wat je voor de publieke zaak in het algemeen en voor de provincie Utrecht in het bijzonder hebt betekend.

Dames en heren, voor het begin van de politieke loopbaan van Jan Konijnenbelt moeten wij nog veel verder terug in de tijd. Dan moeten wij helemaal terug naar 1978, want in dat jaar werd de heer Konijnenbelt lid van de gemeenteraad van Leusden. Hij vertrok in 1980, maar keerde terug in 1986 voor acht jaar in hetzelfde gemeentehuis. Sinds 2003 had hij zitting in de Utrechtse Staten. Een vaste waarde binnen de Staten van Utrecht. Door zijn grote kennis en ervaring wist hij vele zaken te relativeren en op waarde te schatten. Dat deed hij vooral in de commissie MME, waar hij een substantieel deel van de agenda beheerde. De vorige periode was hij de vaste voorzitter van die commissie, toen nog genaamd IME. Nu was hij voorzitter van de subcommissie Pakketstudies, een dossier waarin het nodige is gebeurd in de afgelopen tijd. Zo is eind 2010 met het Rijk afgesproken om gezamenlijk € 1,25 miljard te investeren in de ring rond Utrecht en € 110 miljoen in de tram van het station naar het Science Park. Het hart van de heer Konijnenbelt lag op het terrein van economie en recreatie en hij bemoeide zich dan ook intensief met o.a. het economisch

beleidsplan, de voortzetting van de Task Force Innovatie en de Versnellingsagenda.

Mijnheer Konijnenbelt, de crisis in 2008 was ook voor u een dieptepunt. Voor uw fractie was u een rustpunt en een steunpunt. Altijd duidelijk in uw handelen, zo begreep ik van de fractievoorzitter. Kwam je aan de club, dan kwam je aan Jan, zo is mij verteld.

Beste Jan, ook jij heel veel dank voor je grote betrokkenheid en je inzet voor ons Utrecht.

Dan heb ik nu iedereen gehad, maar er is nog een ding. Daarvoor wil ik graag de heer Kloppenborg, mevrouw Dekkers en de heer Konijnenbelt en hun partners vragen naar voren te komen.

Beste Jos, Loes, Jan en jullie partners. Het statenlidmaatschap doen de meeste mensen naast hun hoofdfunctie. Zij steken tijd en energie in de publieke zaak, omdat zij zich betrokken voelen. Betrokken bij de samenleving, betrokken bij ons Utrecht. Voor alle statenleden heb ik daarom ongelooflijk veel waardering, maar u valt op omdat u zich buitengewoon lange tijd ingezet hebt als volksvertegenwoordiger. Het is mij dan ook een groot genoegen en een bijzondere eer te melden dat het Hare Majesteit de Koningin heeft behaagd u, mevrouw Dekkers, heer Kloppenborg en heer Konijnenbelt, bij besluit van 26 februari 2011, te benoemen tot lid in de Orde van Oranje Nassau. Ik wil u daarmee van harte feliciteren en u graag de versierselen opspelden. (Applaus)

Dames en heren, dat waren ruim 6000 woorden om de afscheidnemende statenleden te bedanken. Daar laat ik het bij, maar met dit cadeau, het prachtige glaswerk, de welbekende roemer, wil ik graag mijn woorden kracht bij zetten. Graag reik ik die zodadelijk aan alle afscheidnemende statenleden uit. Allereerst echter aan de drie gedecoreerden. Daarna verzoek ik u bij naam de roemer en de bloemen te komen halen en weer plaats te nemen op uw plek.

(Overhandiging roemer en bloemen aan Christel van Benthem, Freek Bersch, Roelof Bisschop, Wanda Bodewitz, Coert van Ee, Jasper Fastl, Kees de Heer, Jolanda de Heer-Verheij, Natascha van 't Hooft, Henk Klein Kranenburg, Cees van Kranenburg, Dicky Lamers-Tiecken, Erica Nap,

Leo Nooteboom, An van Pijkeren, Pieter Pollmann, Theo Ruijs, Pieter Seldenrijk, Tinus Snyders, Anke Swets, Inge Walta-auf'm Keller, Bert van der Werff en Ton Witteman.) (Applaus)

De VOORZITTER: Niemand vergeten? Dan geef ik graag het woord aan diegenen die dat wensen om nog een reactie te geven.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik kon het niet laten toch nog wat laatste woorden te zeggen

Geachte aanwezigen, zo enthousiast als ik vier jaar geleden begon als statenlid, zo enthousiast vertrek ik nu. Al voordat ik geïnstalleerd was als statenlid, stelde ik schriftelijke vragen over de achterblijvende realisatie van windenergie in Utrecht. Om eerlijk te zijn: ik zal het provinciaal bestuur niet missen. Het voelt als een opluchting dat ik klaar ben met lange vergaderingen, dikke dossiers, maar vooral met de vraag wat vier jaar politiek actief zijn in de provincie heeft opgeleverd. Mijn opvolgster, Anne-Marie Mineur, zal zeggen dat ik mijzelf tekort doe en dat wij als SP-fractie best wel successen hebben behaald, maar toch: ik vond het erg moeizaam.

In dezelfde periode ben ik ook actief geweest als vrijwilliger bij Oxfam Novib. Als ik daaraan denk, zie ik meteen het verschil. De politieke strijd, de discussies waarin niemand elkaar overtuigt, concurrentie, voor je eigen succes gaan. Bij Oxfam Novib draaide het om enthousiasme, elkaar inspireren, helpen, samenwerken, met elkaar mooie dingen doen. Ik kreeg daarvan ontzettend veel energie. Bijna het spiegelbeeld van mijn gevoel bij de provinciale politiek.

Kan de politiek daar wat van leren? Ook al hebben wij allemaal onze eigen idealen, die niet altijd samengaan, en vertegenwoordigen wij achterbannen met vaak verschillende belangen, dan nog moet het toch mogelijk zijn om wat vaker over de muur van je eigen fractie of coalitie te kijken en met elkaar mooie dingen te doen. Volgens mij begint het met het vertrouwen dat mensen die statenlid willen zijn allereerst de publieke zaak willen dienen. Dat hebben alle 47 statenleden met elkaar gemeen. Ook al kost het wat moeite voor sommige partijen met heel andere uitgangspunten, maar ik denk echt dat het voor alle partijen geldt. Dat begint bij kwetsbaarheid.

Het begint bij het durven toegeven dat je iets niet weet of dat je misschien van standpunt durft te veranderen. Als je basis vertrouwen is in plaats van wantrouwen, dan kan hopelijk de samenwerking tussen statenleden, tussen fracties, tussen coalitie en oppositie, ook vruchtbaarder worden. Ik geef direct toe dat ik daar ongetwijfeld zelf meer aan had kunnen doen. Dat hoop ik een beetje goed te maken door deze bijdrage. Misschien is het gek dat ik na vier jaar politiek nog de naïeve hoop koester, terwijl het hier allemaal heel gezellig en vredig wordt, maar ik kon het niet nalaten dit jullie toch nog te vertellen. Ik wens dat de nieuwe Provinciale Staten heel veel enthousiasme, inspiratie, samenwerking en vertrouwen in elkaar zoeken. Dank jullie wel. (Applaus)

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Twaalf jaar geleden werd ik met een achtergrond van groengeïnspireerde actieve stadsbewoner als lid gekozen van deze Staten. Dat was de tijd dat de provincie en die grote stad in het midden, als centrum van een zelfstandig stadsgebied, nog veel met de rug naar elkaar toe stonden. Nu ik afscheid neem, ben ik blij dat daarin veel is veranderd en verbeterd. Wederzijds is het besef ontstaan dat de provincie het niet redt zonder samenwerking met de stad en dat de stad baat kan hebben bij samenwerking met de provincie. Dat de regionale schaal bij uitstek de schaal is waar problemen zich aandienen, maar waar ook oplossingen gevonden kunnen worden. Dat besef van gezamenlijkheid is niet vanzelf gegaan. Een aantal statenleden kan zich wellicht nog de 'clash' herinneren in 2003, toen de Staten zich in de aanloop naar het streekplan expliciet uitspraken tegen de grootschalige bouwlocatie op Bunniks grondgebied, tegen de wens van het stadsgebied in. Maar als u mij vraagt waar ik eigenlijk het meest trots op ben en voldoening in heb of wat het wapenfeit is waar ik met mijn fractie op terugkijk, dan zijn dat niet de moties en amendementen die wij hebben ingebracht op het gebied van natuur en landschap, maar het was de openingszet die wij als fractie maakten bij de begrotingsbehandeling voor 2005, toen wij voorstelden dat de provincie binnenstedelijke herstructurering met substantiële middelen moest stimuleren omdat op die manier het best kon worden voorko-

men dat er weer een volgend weiland zou worden volgebouwd. De toenmalige coalitie wilde er nog niet aan, maar het college zag er het belang wel van in en binnen een half jaar lag er een collegevoorstel, LAP-streekplan, waarmee hier een begin werd gemaakt. Het is nu een door veel partijen omarmde hoeksteen van ruimtelijk beleid. Het is op deze manier dat de provincie kan laten zien dat zij er werkelijk toe doet door 'the lead' te nemen bij ruimtelijke ordening, natuur, landschap, bereikbaarheid, en te durven oplossingsgericht daarnaar toe te werken. Beleidsvelden die niet zomaar vanuit gemeenten en zeker niet vanuit Den Haag zijn te bespelen, laat staan op te lossen.

Pak de problemen dus op de juiste schaal aan waarop ze zich voordoen. Dat is vaak op regionale schaal, net zoals een mondiale of een Europese schaal op heel veel velden precies de schaal is van de naties, want in noordwest-Europa lopen de problemen juist precies over die grenzen heen.

De provincie is voor veel mensen een ver-van-mijn-bed-show. Tal van stadsbewoners weten amper waar het Provinciehuis staat en zijn er nooit binnen geweest. Ook wat dat betreft is de locatie van het nieuwe Provinciehuis niet erg handig. De luwte heeft natuurlijk ook voordelen. Debatten gaan hier meer over de pure inhoud dan in welk ander gremium ook. Gemakzuchtige scoringsdrift valt helemaal dood in een zaal met maar zes mensen op de publieke tribune. Een beetje meer statenrumoer kan de provincie niet altijd kwaad doen. Wanneer een streekplan wordt vastgesteld weten inwoners de weg naar het Provinciehuis wel te vinden. Nieuwe Staten, ik zou zeggen: grijp de structuurvisie aan als kans om inwoners breed te betrekken bij scherpe keuzes waar de provincie nu voor staat, vooral als het gaat om bereikbaarheid en de toekomst van de natuur. In zo'n proces wordt echt duidelijk of de provincie er werkelijk toe doet voor haar inwoners of dat er hier een gezelschap is dat vooral met elkaar bezig is.

Als dit het huis is waar het om de inhoud gaat, sluit je dan niet af voor goed en breed onderbouwde alternatieven van betrokken inwoners.

Een woord van dank. Dank aan de collega's. Allereerst natuurlijk de collega's van de fractie in de loop der jaren. Ik voelde mij al snel thuis in de

Staten, ook doordat wij een geweldig goede fractie hadden, meteen al in mijn eerste periode, met heel deskundige en betrokken mensen. Daarnaast heb ik achtereenvolgende fractievoorzitters gehad, die zowel een scherp strategisch inzicht hadden als een eigen unieke vorm van humor, ieder voor zich. Daarnaast natuurlijk ook heel inspirerende makers, zoals Jasper, maar ook Bert Koopman-schap met wie ik heel prettig heb samengewerkt. Voorzover ik mij herinner, hebben wij als fractie in die twaalf jaar nooit verdeeld gestemd. Dat is bijna beangstigend en het is ook heel opmerkelijk, want de eigenwijsheid is altijd goed voorradig binnen de kringen van GroenLinks. Kennelijk zijn wij toch, met soms stevige debatten, maar met een inhoudelijk goede ondertoon, gezamenlijk tot keuzes en conclusies gekomen. Daar ben ik heel trots op.

Dank aan de collega's van de andere partijen. Ik wil even Ralph de Vries noemen, omdat ik hem nog ken als buurt- en straatbewoner in de Troel-stralaan. Het is heel grappig dat wij elkaar hier weer zolang hebben ontmoet in Provinciale Staten. Ook dank aan menig gedeputeerde, waarmee ik de degens zo af en toe heb gekruist. Ik wil een woord van lof richten tot Bart Krol. Ik was het af en toe stevig met je oneens, zoals bij de discussie over de Ecologische Hoofdstructuur, maar ik geniet van je wanneer ik je passie zie en de inzet waarmee jij gewoon gaat voor kwaliteit van landschap, natuur en de toekomst van de provincie. Dat is een voor-beeld voor andere gedeputeerden. Nee, nee, ik wil niemand kwetsen ...

Ik neem afscheid van de Staten. Het is geen breuk. Ik blijf betrokken. Ik blijf actief als stads-bewoner en als Vriend van Amelisweerd, omdat ik heel veel van dit prachtige gebied houd. Ik geloof in de kracht van een duurzame toekomst voor deze buitengewoon veelzijdige regio. Ik geloof in de kracht van Utrecht. (Applaus)

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! De afgelopen vier jaar was het heel erg leuk. Ik vond dat echt: alle onderwerpen die langskwamen, met wat speelt er? Wat ik opge-merkt heb, is dat wij heel sterk gebonden zijn aan het Haagse. Wij zijn eigenlijk uitvoerders van het Haagse van wat niet bij de gemeenten kan landen. Mijn idee was: eigenlijk zouden wij veel actiever daarmee vanuit burgers aan de gang moeten.

Tegelijkertijd heb je natuurlijk het bestaande bestuur. Dat gaat voort. Laat ik zeggen: de komende jaren ga ik echt niet vergeten wat ik hier allemaal aan mooie dingen heb gezien die mo-gelijk zouden kunnen zijn in de provincie. Mooi Utrecht - ik noemde het altijd: een meisje, meisje mooi – is helaas overleden. Het moest zo zijn. Laat ik echter zeggen dat wij wel als club heel actief blijven en dan in een non-gouvernementele sfeer. Projecten zoals Soesterberg, creatief centrum. Daar begint het natuurlijk mee als je tot vrede zou willen komen. Dat lijkt ons toch een doel dat wij gaan promoten. Zo zijn er meer zaken, zoals Soestdijk burgerpaleis, maar ook heel nadrukkelijk: de gebouwde omgeving in Nederland moet niet langer technocratisch worden vorm-gegeven. Daarover zijn wij het in feite allemaal eens. Alleen, hoe ga je dat organiseren? Daarin zit het probleem. Al die mensen die hier zitten, heb-ben allemaal een ander gezicht. Toch presteren wij het om 100 dezelfde huizen naast elkaar te zetten en te zeggen: "Daar ga je in wonen." In de toe-komst zullen wij daarover anders gaan nadenken. Die trendbreuk kun je doen vanuit de Staten, van-uit de gemeenteraad, waar ik nog in zit in Baarn. Daar maak ik de boel nog onveilig. Daar kan ik in elk geval mijn energie in kwijt wat dat betreft. Te-gelijkertijd willen wij dus naar buiten komen met beelden en met ideeën: mogelijk kunnen zaken anders.

Misschien klinkt het heel raar op het laatst, maar ook dank voor de gezelligheid. (Applaus)

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil toch even het woord voeren. Ik wil iedereen, echt iedereen, bedanken voor de afgelopen vier jaar. Ik heb het met liefde gedaan. Ik denk dat dat ook wel zo overgekomen is. Ik heb het ook met passie gedaan. Ik had het graag nog vier jaar met passie willen doen. Woensdagavond om een uur of twee 's nachts mocht dat ook nog. 's Morgens om half elf mocht het niet meer, helaas. Mijn zetel was vergeven aan 50Plus. Ik hoop dat u erg van haar kunt genieten de komende vier jaar. (Hilariteit.)

Ik heb overigens ook het nodige moge sparren met een gedeputeerde. In dit geval was dat Remco van Lunteren. Wij waren het niet over alle punten eens, maar wij zijn er wel op een goede manier met elkaar uitgekomen. Ik denk dat wij als provin-

cie inderdaad blij mogen zijn met dit soort gedeputeerden, ook al verkondigen zij niet altijd onze standpunten. Ik denk echter wel dat dit de manier is waarop wij in de toekomst de politiek vorm moeten geven. Ik zie een aantal mensen knikken. Zij gaan er heel hard aan werken. Ik begrijp dat sommige mensen, zoals Freek Bersch en stiekem denk ik ook Tinus Snyders, in de Staten ietsje minder op hun plek zijn. Dat komt omdat zij op een andere plek juist veel beter op hun plaats zijn. Ik vind het ook leuk om met iemand die in een ander religieus spectrum dan ik staat ... Ik denk aan Kees van Kranenburg. Wij hebben samen nog een mooi schilderij gemaakt. Het hangt nog ergens. Ik denk dat dat wel uitbeeldt hoe wij hier in de Staten met elkaar omgegaan zijn of hoe ik vind dat je in de Staten met elkaar moet omgaan. Ik als atheïst en de heer Van Kranenburg als een goed gelovige. Dat gaat allemaal goed met elkaar om. Die binding, Tinus en Freek, is er heus wel en die gaan wij wel vinden. Ik ben benieuwd wat de komende vier jaar geven. Er gaan 31 mensen weg, er komen vijf mensen van de PVV bij, 50Plus komt erbij. Ik had er graag aan meegewerkt. Ik ben heel benieuwd. Ik zal het op de voet blijven volgen. Ik zit hier waarschijnlijk nog wel eens in de zaal. Wie weet, als de dingen gaan zoals ze gaan, ziet u mij sneller terug dan u had gedacht. (Applaus)

Mevrouw VAN 't HOOFT (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb voor vanavond twee dingen voorbereid, maar naar aanleiding van uw woorden wil ik u toch eerst bedanken voor het noemen van degene die ik heel erg mis en met wie ik hier samen dit avontuur ben begonnen. Op deze manier is hij toch een beetje bij de afsluiting ervan. Dus dank daarvoor.

Ik heb twee dingen voorbereid. Ik heb een elfje voorbereid. Een elfje is een heel lieflijk figuur. Een elfje voor alle mensen die vandaag uit de Staten gaan. Een elfje is ook een versje, van elf woorden:

*Afscheid, ervaringen, ontmoetingen, best wel lastig.
Ook ruimte voor iets nieuws.*

En dat gun ik jullie en mezelf ook.

Dan heb ik nog een wat langer vers voorbereid. Dat noem je een pantoum. Daarin heb ik het ge-

voel van mij, en misschien ook wel van jullie, van de afgelopen vier jaar proberen samen te vatten.

Mijnheer de voorzitter, ga ik het missen, de papierbak die halverwege de maand al vol is?

Moties indienen, aanpassen, terugtrekken, aanhouden, even schorsen?

Jeetje, alweer een dikke envelop op de mat.

Die papierbak die halverwege de maand al vol is.

Dropjes, koeken, prima diners en inspirerende gesprekken.

Jeetje, alweer een dikke envelop op de mat.

Was dit nou een besluit op basis van inhoud of toch politiek?

Dropjes, koeken, prima diners en inspirerende gesprekken.

In debat over zaken die ertoe doen.

Was dit nou een besluit op basis van inhoud of toch politiek?

Rode contouren, EHS, asfalt, openbaar vervoer, jeugdzorg, polders met woningen, polders met water.

In debat over zaken die ertoe doen.

De griffie, altijd bereid om mij, zelfs op zondag, te helpen als ik weer eens de verkeerde mail had weggegooid.

Rode contouren, EHS, asfalt of OV, jeugdzorg, polders met woningen, polders met water.

Blij dat wij die bedrijventerreinen nu toch gaan pimpen.

De griffie, altijd bereid om mij, zelfs op zondag, te helpen als ik weer eens de verkeerde mail had weggegooid.

Moties indienen, aanpassen, terugtrekken, aanhouden, even schorsen?

Blij dat wij die bedrijventerreinen nu toch gaan pimpen.

Mijnheer de voorzitter. Ja, ik ga jullie missen.

(Applaus)

De heer VAN DER WERFF (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Collega's, belangstellenden. Dit is voor mij de laatste kans om het woord te voeren. Dat laat ik mij niet ontgaan.

Als ik terugblik naar deze statenperiode, dan constateer ik dat er qua besluitvorming enorm veel gepasseerd is, waarbij mijn dossier Wonen slechts eenmaal spectaculair politieke discussie opleverde, die mede een rol speelde bij het ont-

staan van de statencrisis indertijd. Door deze crisis hebben wij ingrijpende wisselingen van het college en vier VVD-fractieleden moeten incasseren en voelde mijn positie in de VVD-fractie soms eenzaam aan. Gelukkig werd al snel de rust en het respect herwonnen en kijk ik terug op een periode met heel veel collegialiteit en grote bestuurlijke inzet, waarvoor ik iedereen wil bedanken.

Als voorzitter van de commissie RGW heb ik enorm veel plezier beleefd aan de, soms lange, vergaderingen in een uitermate goede sfeer. Mijn biologische kennis is met sprongen vooruitgegaan door de vaak overmatige inbreng van de PvdD. Naast de cursus snellezen, heb ik met dank aan Theo Ruijs en gedeputeerde Krol niet te vergeten, inmiddels ook het snelluisteren en vooral het langluisteren onder de knie gekregen. (Hilariteit.) Ik wil de commissieleden RGW hierbij danken dat zij mijn voorzitterschap zo moedig hebben kunnen dragen en dat wij in staat zijn geweest veel belangrijke dossiers uiteindelijk tot besluitvorming te brengen.

Als hoogtepunt in onze commissie RGW wil ik het initiatief voor het statenoverleg tussen de provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht noemen. Ik ben zeer tevreden over het voornemen tot nauwere samenwerking tussen deze provincies in de toekomst.

Ook de positieve behandeling en afronding van het burgerinitiatief Stop Megastallen zegt veel over onze intentie om de burger meer bij de provincie te betrekken.

Zoals al is gezegd, ik ontkom er niet aan: bij mijn entree in de Staten heb ik blij willen geven van mijn affiniteit met het openbaar vervoer, met name door de veelbesproken buskaping. Echter, de afkeuring van deze daad heeft mij teruggeworpen op mijn oude voorliefde voor de automobieliteit. Dit trauma heeft er zelfs toe geleid dat ik stilletjes hoop dat, indien er ooit weer een linkse wind door Nederland zal waaien, er een daklozen-subsidie zal ontstaan voor de cabriorijders.

Als laatste wil ik, mede namens mijn medevertrekende fractiegenoten, de griffie en alle medewerkers bedanken voor hun continue inzet. Ook wens ik de nieuwe statenleden heel veel succes bij hun toekomstige functioneren, waarbij ik hoop dat de

vergaderdrift nog verder wordt ingetoomd door de nieuwe spelregels van de commissie Baemans. Mijnheer de voorzitter, als laatste wil ik u en uw collegeleden danken voor de bijzonder prettige samenwerking in deze statenperiode. (Applaus)

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Voor de laatste maal dan. Dank voor de gelegenheid die u mij daarvoor biedt. Ik wil slechts van de gelegenheid gebruik maken om een aantal dankwoorden uit te spreken. Dat betreft in de eerste plaats u, collega's. Deze laatste periode heb ik geopereerd als een eenmansfractie, zo mag ik dat voor de SGP wel zeggen. Ik heb mij altijd volledig serieus genomen gevoeld, ook in het debat en ook in de afweging die gemaakt moest worden om tot een standpuntbepaling te komen. Dat geldt voor u. De sfeer die u daarmee hebt gecreëerd is, naar mijn overtuiging, een vruchtbare sfeer. Het is de basis voor een goed functionerend democratisch bestel. Natuurlijk hebben wij allerlei wederwaardigheden meegemaakt bij de bestuurlijke crisis. Desondanks, dat zo'n sfeer kan bestaan in de Staten, vind ik kracht. Ik ben er blij om dat dat op die manier gestalte heeft kunnen krijgen.

Gedeputeerde Staten: u hebt mij altijd een beetje het geweten van de Staten genoemd. Ik vind dat zelf eerlijk gezegd een beetje te veel eer. Als onderwijsman observeer je voortdurend. Dat is een beroepsdeformatie, zal ik maar zeggen. Ik heb altijd gezien dat u zich als dagelijks bestuur van de provincie hebt ingezet om elke fractie serieus en op haar eigen merites te benaderen, ongeacht de getalsmatige omvang van die fractie. Ik vind dat te waarderen. Dezelfde waardering is er voor de griffie. Ik heb dat in de persoonlijke sfeer al vaker verwoord: de wijze waarop er ondersteund is, ongeacht de politieke kleur of ongeacht de omvang van de fractie. Dat zijn de ingrediënten die je nodig hebt om een gezond functionerend democratisch bestel in stand te kunnen houden. Ik ben er heel blij mee dat dat zo kan.

Ik vind het in zekere zin jammer dat ik door mijn arbeidsrechtelijke omstandigheden bij de andere baas, zal ik maar zeggen, niet in staat ben een vervolg te geven aan deze statenperiode. Wij gaan namelijk een heel spannende periode tegemoet.

Als het gaat over kerntaken, over de omvang van provincies, over opschaling van provincies, over dossiers die naar de provincies toekomen en gemeenten die taken krijgen: bestuurlijk gezien wordt het een periode die ongelooflijk boeiend is, minstens zo boeiend als de afgelopen perioden die ik van nabij heb meegemaakt. Ik had graag aan die discussies meegedaan, maar helaas zal ik dat vanaf de zijlijn moeten volgen.

Ik wil ook van de gelegenheid gebruik maken om mijn vrouw en gezin - u ziet ze tegenover mij onder het borstbeeld van Hare Majesteit de Koningin - te bedanken. Het gezin is hier bijna compleet op een aspirant-lid na, zo zal ik het maar zeggen. Ik sluit vanavond bijna een kwart eeuw betrokkenheid bij het openbaar bestuur af.

Ik moet zeggen: ik heb altijd het gevoel gehad dat ik heb kunnen functioneren en dat ik dit heb kunnen doen in een soort vrijwilligerswerk; een functie naast de echte baan. Dat heb ik alleen kunnen doen dankzij de steun van mijn vrouw en mijn gezin. Vandaar ook dat ik eraan hecht publiekelijk mijn dank te verwoorden.

Voorzitter, collega's, u weet dat het een gewoonte is dat de SGP bij de algemene beschouwingen altijd afsluit met de zegenwens voor het komende jaar. Ik wil dat ook graag op dit moment doen. De zegenwens van de goede God, van wie wij in alle opzichten afhankelijk zijn in ons persoonlijke leven, maar ook in ons politieke bestaan, in ons bestuurlijke werk. Ik weet, het klinkt vaak cliché, maar ik meen het uit de grond van mijn hart. Ik wens het u allen toe. (Applaus)

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Acht jaar vraagt natuurlijk om even terug te kijken. "Maar de tijd is voorts kort", zei de apostel reeds. Naar mijn indruk is er vanavond al heel veel teruggeblikt, dus ik ga daaraan niet uitgebreid meedoen. Na vandaag gaan de nieuwe Staten van Utrecht ook vooral vooruitkijken. Zo hoort het ook. Die ietwat voelbare weemoed die nu eenmaal met een afscheid gepaard gaat ten spijt: het gaat straks gewoon verder. Dat bleek ook vandaag. In de GS-flits, die ik per e-mail ontving - PR-mensen, u hoorde weinig van mij, maar reken erop dat uw werk werd gelezen - werd melding gemaakt van een nieuw besluit van het

college van GS. Ik weet niet meer precies waar het over gaat, maar het betrof de grondtrappenwaterkaart van de veenweidegebieden. Het zal een buitengewoon belangrijk besluit zijn geweest, want aldus luidde het bericht: "samen met de bodemkaart veenweidegebieden voortkomend uit" - en dan komt het weer heel dichtbij - "de behandeling van het streekplan input zal bieden" - en dan kijken wij vooruit - "voor de behandeling van de structuurvisie". Wij hebben kennelijk met elkaar ergens aan gewerkt dat nu de basis is voor nieuw beleid. Over dat nieuwe beleid gaan straks nieuwe mensen. Mensen waarvan ik hoop dat ook zij het ideaal zullen nastreven van onze verre voorgangers, die ooit stelden: "Wij en onzer opvolgers zullen ieder recht doen". Een stevige opdracht, mijne dames en heren, en wat mij betreft ook een heilige opdracht.

Politiek, zoals ik hier vaker heb gezegd, is een heilige zaak. Het besturen van de koninkrijken der aarde, waaronder mede te verstaan provincies, is een opdracht van de Allerhoogste Koning. Moge ons werk zijn ter ere van Hem die alles schiep. Tot slot een woord van dank aan de collega's, de commissaris, de leden van het college, de medewerkers van de griffie, de ambtenaren van de verschillende diensten. Ook aan de vriendelijke avondportier die je naam eerder foutloos wist dan sommige bestuurders. Het ga u allen goed. Zeer goed. (Applaus)

Mevrouw DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Van mij een geplande aftocht. Vanwege mijn keus voor de politiek van Veenendaal is er helaas geen plaats meer voor het statenlidmaatschap. Ik zal het missen, ik zal u missen. Met heel veel plezier heb ik mij ingezet voor het provinciale beleid en vooral ook voor de commissie WMC. Voorzitter, wij leven in de vrolijke tijd van carnaval. Zo vrolijk dat wij er gisteren in het bos bijna de weg door zijn kwijtgeraakt. Degenen in het eerste groepje hebben dat gemerkt. Maar na de carnaval komt de veertigdagentijd. De Mattheüs Passion komt er weer aan. Ik weet dat velen van jullie dit een meesterwerk vinden, zeker ook de cultuurliefhebbers binnen de WMC. Mijn wens voor jullie: luister ook eens vanuit de inhoud. Je raakt er de weg niet door kwijt, sterker nog: je kan hem erdoor vinden.

Een woord van dank aan de collega's, de griffie, de harde werkers van de facilitaire dienst, het college en ook aan u, commissaris. Voor diegenen die blijven of nog terug zullen komen of de nieuwelingen: een heel goede nieuwe periode toegewenst. Vanuit 'het Veen' zal ik de provincie blijven volgen en, afhankelijk van de inhoud, verdedigen. Het ga jullie goed. (Applaus)

De heer KONIJNENBELT (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Aanvankelijk was ik niet van plan iets te zeggen, maar nadat de Koningin heeft gesproken en ik een mooi lintje heb ontvangen, een zeer fraaie onderscheiding, past een woord van dank van deze zijde. Toen de heer Bersch zijn bijdrage deed, dacht ik: "Ja, dan moet ik ook nog wel iets zeggen."

Ook ik ben een keer aan de politiek begonnen. Jaren geleden, zoals de voorzitter al memoreerde, in 1978. Toen bestond het CDA nog niet, maar het was wel voor het CDA. Het CDA was toen in oprichting, maar voor de gemeenteraadsverkiezingen kon je toen alvast een mooie combinatie maken met allemaal verschillende zetels enzovoort. Dat is toen gelukt. Ik was lid van de Anti Revolutionaire Partij. Ik denk dat ik nu zo ongeveer 40 jaar lid ben van die club. Waarom ben ik dan in de politiek gegaan? Het is misschien goed daarop terug te blikken. Het is omdat ik denk dat politiek iets heel moois is in dit land, ondanks dat veel kranten en veel mensen vaak denken: "Dat is vuile-handen-werk, ze doen maar wat." En wat dies meer zij. Nee, wij hebben hier een soort arena. Je ziet hier mensen, met argumenten, met discussies, met 'dealen and wheelen' ga je hier vorm geven aan de samenleving in plaats van dat wij weer 500 jaar teruggaan en het zwaard of het mes trekken en ons eigen gelijk zien te halen. Wat dat betreft: een ontzettend grote vooruitgang. Daar moeten mensen aan meedoen. Daarom doe ik dus ook mee. Toen ik zo'n tien jaar geleden met de VUT ging – toen kon dat nog – vroeg de lokale gemeentelijke CDA-afdeling: "Wil jij niet wat gaan doen in de Staten, want je deed altijd al vrij veel." Ik had namelijk inmiddels tien jaar in de gemeenteraad gezeten. Nu, ik heb eens zitten denken en zitten kijken en gezegd: "Dat lijkt mij eigenlijk best wel leuk", want ik wist niet veel van hoe de provincie Utrecht eruit ziet en wat je daar allemaal kunt

doen. Dat heb ik geleerd en ik heb ontzettend veel gezien en daarvan heb ik genoten. Je blik wordt er door verruimd en het werk is nog leuk ook.

Vier jaar geleden. Het collegeprogramma zegt dat wij Utrecht mooier moeten maken. Ik vond al dat Utrecht mooi was. Dus met dat motto dacht ik: "Wat gaan wij allemaal doen om het nog mooier te maken en je wordt er hartstikke druk mee om het allemaal alleen al in stand te houden." Dat hebben wij geweten. De heer Bersch zei dat hij tot de conclusie kwam dat wij niet zo veel hebben kunnen doen. Ik denk echter dat wij heel veel hebben kunnen doen. Ik ben geïnterviewd, net als velen van u, bij de start van die vier jaar door een aantal mensen uit de ambtelijke organisatie. Zij vroegen: "Als je over vier jaar terugkijkt, wat wil je dan bereikt hebben?" Ik heb gezegd: "Ik hoop dat wij dan bereikt hebben dat de overheden meer beleefd worden als één overheid en dat wij elkaar niet tegenwerken, maar in elkaars verlengde werken." En wat hebben wij hier gezien? Wij hebben een Samenwerkingsagenda gemaakt, wij hebben een Versnellingsagenda gemaakt. Wij merken links en rechts dat het begrip voor de provincie en allerlei gemeenten werkelijk een stuk is verbeterd. Daardoor kunnen dingen efficiënter, en dan komen wij bij de financiële doelstelling, en ook bij de effectiviteitsdoelstelling kunnen dingen en doelen beter bereikt worden. Dat soort dingen zijn de moeite waard, ook al duurt het soms lang. Men zei vroeger al over het bijsturen van een olietanker: "Als je maar een klein beetje bijstuurt, dan duurt het lang, maar uiteindelijk komt hij op een heel andere plek terecht." Dat doe je in de politiek ook: je maakt kleine besluiten, maar de effecten op termijn zijn soms gigantisch. Dus ik zou iedereen willen opwekken: blijf stemmen, blijf meedoen, blijf doorgaan. Ik blijf gewoon stemmen. Ik ga niet meer in de actieve politiek. Ik heb de afgelopen vier jaar gemerkt dat ik binnen de fractie de oudste in leeftijd was. Dat is mij nog niet vaak overkomen – het is een kwestie van volhouden; dan red je dat –, want ik was altijd de jongste in een managementteam en wat dies meer zij. Maar goed, nu krijgen anderen een kans. Er komt weer een andere oudere. Ik wens iedereen het allerbeste en zeer bedankt. (Applaus)

De heer KLEIN KRANENBURG (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Toen wij, mijn vrouw en ik, hier vanavond naartoe reden, vroeg zij aan mij, met een verwijzing naar het begin van mijn periode in de Staten: "Weet je wel zeker – en nu kijk ik een beetje in de richting van de PvdA-fractie – dat je vanavond afscheid neemt. Wordt dat net als acht jaar geleden ook niet met een maand uitgesteld, omdat ze het er niet over eens zijn?" Maar dat viel nogal mee, of zoals u wilt, tegen. Er zitten nu sommige mensen te kijken met een blik in de ogen van: "Wat was dat dan wel?" Acht jaar geleden werkte ik namens het Educatieve Dienstverleningsinstituut een aantal uren bij het ROV. Dat was een zelfstandig bestuursorgaan, maar vanuit de geloofsbriefcommissie werd uiteindelijk, ondanks alle informatie die ik van tevoren had verstrekt, geconstateerd dat dit nog nader onderzoek behoeft. Dat leidde uiteraard tot niets, maar u kunt ook zeggen: tot alles. Ik ben namelijk een maand later geïnstalleerd. Mijn vrouw herinnerde mij eraan, al was ik het ook zelf niet vergeten. Met andere woorden: weet je zeker dat je weggaat? Nu, dat is nu wel zeker, want de roemer is zojuist overhandigd. Dat is de eerste opmerking.

De tweede opmerking is dat ik graag diegenen die vanavond een Koninklijke Onderscheiding hebben gekregen, van harte feliciteer. Ik heb er zelf ooit ook een gehad en ik weet dat dat een ontzettend –tenzij je er principieel tegen bent – leuke bijkomstigheid is op een avond als deze.

Ik wil een derde opmerking maken. Ik heb mij met heel veel dingen bemoeid. Dank nogmaals aan al diegenen die dat mogelijk hebben gemaakt. Ik heb bij het afscheidsdiner van de commissie BEM eenieder die daarvoor in aanmerking kwam bedankt. Eén persoon wil ik apart noemen, omdat hij rechtstreeks te maken had met het onderwerp dat mij, naast andere onderwerpen, zeer aan het hart ging: de jeugdzorg. Dat is Bas Nugteren. Toen hij voorzitter werd van de commissie WMC spraken wij eens met elkaar. Wij zeiden tegen elkaar: van de problemen die wij met de jeugdzorg hebben, gaan wij geen politieke toestand maken. Hij herinnerde mij eraan tijdens het afscheid van WMC en ik dacht: "Als ik de kans krijg, ga ik hem daarvoor danken, maar dan wel in aanwezigheid van alle Staten." Mijn dank. Het betekende name-

lijk dat wij ondanks allerlei politieke verschillen van mening –hoewel misschien niet zo groot als wij zouden denken – het over de jeugdzorg het buitengewoon eens waren. En eigenlijk is dat het geval voor iedereen in de Staten. Ik heb dat buitengewoon gewaardeerd, omdat ik jeugdzorg een belangrijk onderwerp vind.

Ik ga nu ophouden met de actieve politiek. Ik heb, als ik naar Jan kijk, gedacht: "Het is ongeveer dezelfde periode." Ik heb dat 33 jaar gedaan. Als raadslid, als wethouder, als statenlid. Dat betekent dat ik, omdat ik al die gevoelens begrijp, voor diegenen die hier na mij zijn en voor allen die net als ik hier niet zijn, maar elders zijn, een kleine parabel wil medelen. Het is een verhaal van een rabbi. Voor mij, afkomstig uit het CDA, is mij dat niet vreemd. Ik zal geen uitgebreid verhaal houden, anders zou ik hier om tien uur nog staan preken en dan zou u misschien denken dat mijn vader wellicht dominee was. Hetgeen juist is.

Het verhaal van de rabbi. Het zal mevrouw Bodewitz aanspreken, want er komt een vogel in voor.

Er loopt een rabbi op weg naar huis en hij komt langs de markt en ziet daar een buitengewoon smakelijk uitzijende vogel in een kooi zitten. Hij vraagt aan de koopman: "Is 'ie te koop?" "Jawel", zegt de koopman, "de vogel is te koop." Hij koopt de vogel en denkt: "Mmm, dat is een verrukkelijke vogel." Dan doet zich het merkwaardige verschijnsel voor dat die vogel begint te spreken. En, zoals sommigen weten, is in het Tao het spreken en het zwijgen van even groot belang – ik ben een liefhebber van de Tao. Met andere woorden: je zou niet eens in de politiek moeten willen. Wie Taotische geschriften leest, weet dat al die mensen zich daar verre van houden. Dat spreken zou een waarschuwing moeten zijn. Die vogel spreekt tegen hem en zegt: "Ik kan jou, rabbi, tot de meest wijze mens van de wereld maken. Maar ja, dan zou je mij daarna moeten loslaten." De rabbi denkt na en vraagt: "Wat zou dat betekenen?" Dan geeft die vogel hem drie adviezen. Hij zegt: "Ten eerste moet je nooit spijt hebben van een goede daad." "Nu", denkt die rabbi, "dat onthoud ik." Ten tweede moet je geen geloof hechten aan iets wat echt onzin is. "Nu, denkt die rabbi, "dat kun je eigenlijk niet tegenspreken."

Ten derde: “Probeer niet het onmogelijke.”

De rabbi kijkt de vogel aan en zegt: “Je hebt je aan je afspraak gehouden en dat zal ik ook doen.” Dus hij laat de vogel vliegen.

Hij gaat op weg naar huis en denkt: “Dat kan ik mooi gebruiken in mijn preek vrijdagavond.”

Die rabbi loopt naar huis. Die vogel is doorgevlogen en is op een tak gaan zitten. De rabbi passeert hem, maar de rabbi heeft de vogel helemaal niet in de gaten. De vogel begint weer te spreken en zegt tegen hem: “Beste rabbi, wat ben je een ongelooflijke sufferd. Je hebt het je niet gerealiseerd, maar ik heb een diamant zo groot als de kohinoor in mijn buik. Als je mij had geslacht had je de rijkste mens ter wereld kunnen worden.” U voelt het al aankomen dat de rabbi spijt krijgt en denkt: “Dat had ik moeten weten.” De vogel ging zo hoog zitten, dat je zou denken dat je hem zo zou kunnen pakken. En die rabbi probeert de vogel te pakken, maar zoals het gaat met vogels, de vogel ging een takje hoger zitten. Die rabbi klimt in de boom, maar hij is net als ik de zestig gepasseerd en klimt niet meer elke dag in een boom. Hij gaat nog wat hoger, de vogel gaat nog wat hoger. Het is nog net niet zo flauw als: pak me dan als je kan. Op een gegeven moment, u voelt het wel aankomen, grijpt de rabbi mis en duvelt uit de boom en ligt daar met een gebroken been. De vogel gaat beneden zitten en zegt tegen de rabbi: “Ik heb je nog geen tien minuten geleden uitgelegd wat je had moeten doen en je hebt niet geluisterd. Je hebt onzin geloofd. Heb je ooit een vogel gezien met een kohinoor in zijn buik? Je hebt spijt gehad van je goede daad, want je had me netjes vrijgelaten. En je hebt het onmogelijke voor jou geprobeerd om me te willen vangen door in de boom te klimmen.”

Veel plezier in de rest van uw leven. (Applaus)

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dank voor het geven van dit laatste woord. Het laatste woord in de laatste vergadering van deze Staten in deze statenperiode. Ik moet zeggen dat ik dat zeer waardeer, want u hebt zelf al aangegeven hoezeer ik het op prijs stel om het laatste woord te krijgen. Dank daarvoor, maar wel met een kanttekening: u geeft mij het laatste het woord, nadat u eerst de meest zorgvuldige spreker van deze Staten het woord gegeven hebt. Dat stelt natuurlijk hoge eisen aan mijn praten nu.

Ik moet in deze laatste vergadering iets bekennen: het voordeel van snel praten en snelle zinnen is dat die genotuleerd worden. Van de mensen die niet weten wat ik gezegd heb ik in die snelle zinnen, weet ik dat zij de notulen nooit gelezen hebben. En ook daar zit een boodschap in. Dus ik ben blij dat ik even de kans krijg om dit aan te geven. Dan een derde wijsheid. Ik heb van collega Klein Kranenburg geleerd dat in drieën delen heel belangrijk is. De derde wijsheid die hij mij meegaf was: als je afscheid neemt van een bestuur, dan heb je ook iets wat je achterlaat. U hebt een aantal collega's van mij gehoord die aangaven wat zij in deze periode meegemaakt hebben en wat in deze periode voor hen waardevol geweest is. Ik wil toch even die toekomst pakken, want mijn verantwoordelijkheid eindigt zeker niet op een dag als vandaag. Mijn verantwoordelijkheid als burger van deze provincie blijft hopelijk nog heel lang. Het punt dat ik wil noemen, waarvan ik het belangrijk vind dat het behouden blijft en als een herinnering die ik achterlaat, gezien zal worden is de waarde die ik toeken aan het middenbestuur. Die waarde ken ik daaraan toe, juist omdat ik lokaal actief gebleven ben en nog ben en juist omdat ik landelijk actief gebleven ben en nog ben. Ik realiseer mij daarom juist hoe belangrijk het is een middenbestuur te hebben met een 'schaligheid' – u hoort mij het woord kleinschaligheid niet gebruiken, maar zeker ook niet het woord grootschaligheid – waardoor mensen volksvertegenwoordiger kunnen worden die niet alleen zelf herkenbaar blijven, maar die ook weten wat er in die provincie, in dat middenbestuur speelt. Ik denk dat juist wij als provincie Utrecht – en die grenzen mogen best wat aangepast worden – naast de Randstad, een provincie zijn tussen die Randstad en het gebied richting Duitsland, waarin je een functie hebt, waarin je voor je eigen bevolking, bedrijfsleven en organisaties kunt opkomen, juist omdat je weet wat er speelt en je niet wordt ondergedompeld in verantwoordelijkheden die ver weg liggen en niet altijd wijs zijn. Nadrukkelijk zou ik deze dag willen gebruiken om dat stukje achterlaten in deze context te plaatsen. Ik hoop en vertrouw erop dat de Staten in hun wijsheid – bij een democratie mag je vertrouwen hebben – dat zij deze verantwoordelijkheid erkennen en dat zij niet met een trend meegaan die op de langere termijn niet blijkt te kloppen.

Dat is een boodschap die ik in deze acht jaar die ik in deze Staten gezeten heb, steeds gezien heb en ik vertrouw erop dat dit in de toekomst waargemaakt wordt, ook al zou het soms lijken dat het in de tijdgeest iets anders is. Wijsheid is niet gebonden aan tijdgeest, wijsheid is gebonden aan betrokkenheid, emotie en visie. Ik denk dat dat het punt is dat u, voorzitter, genoemd hebt over het stukje achterlaten.

Toen ik in de raad van Zeist afscheid nam als raadslid en als wethouder, heb ik gezegd: "Ik heb eigenlijk zo meteen de belangrijkste functie die in een democratie geldt. Datzelfde wil ik zeggen in deze Staten als ik afscheid neem. De belangrijkste functie in een democratie is het burger zijn. Het burger mogen zijn van deze mooie provincie. Deze provincie die de moeite waard is om voor op te komen en om te behouden. Ik denk dat dat iets is wat je mag waarderen. Als iemand vraagt of ik spijt heb van deze acht jaar? Mijn vrouw en dochter misschien wel, maar dat moet u hen zelf vragen na afloop van deze vergadering, want zij hebben geen recht om hier te praten. Ik wel. Ik vind dat ik hier met een groot genoeg heb mogen werken en heb mogen samenwerken. Samenwerken met mensen van verschillende politieke kleuren. Ook dat waardeer ik. Het is ontzettend goed en ontzettend leuk om je te scharen onder mensen die een visie hebben, ook die een visie hebben die anders is dan de jouwe en het is ook wel leuk om je daaraan aan te passen. U zei op een bepaald moment zoiets als: je moet als statenlid een vrijheid hebben en behouden. Ik ben geen statenlid omdat ik CDA-er ben. Ik ben statenlid omdat ik woon in deze mooie provincie en mij die verantwoordelijkheid wil aanmeten die ik denk te moeten dragen voor de bevolking die mij nabij staat. Overigens ben ik daarom ook CDA-er, laat ik daarin duidelijk zijn. Dat is evenwel een andere invalshoek. Ik denk dat je in de Staten die vrijheid moet hebben om met je eigen verantwoordelijkheid voor die samenleving, waarvoor je gekozen bent, waardoor je gekozen bent, die positie mag innemen. Ik dank dus mijn collega's voor het feit ... Sommige voorzitters noemen dat: heel lang praten. Mijn vrouw en dochter weten dus dat ik hier gewerkt heb en hier niet zomaar gezeten heb. Ik denk dat het heel goed is dat even gezegd werd dat ik hier mijn inbreng heb gehad. Ik hoop dat ik

als zodanig ook door de anderen herkend ben. Ik wil dankzeggen aan de collega's, dank Gedeputeerde Staten, dank aan u, voorzitter. Ik vind dat u een uitstekend voorzitter bent. Dat zeg ik niet zomaar. Dank ook aan de ambtelijke organisatie en vanzelfsprekend is de griffie daarvan een onderdeel. Zo heeft iedereen z'n eigen vak: hotelier, theaterman. Er zijn ook mensen die niet zo vanzelfsprekend genoemd worden, maar die wel een organisatie draaiende houden. Eigenlijk vind ik dat ik de bodes daarvoor als symbool moet gebruiken. Daarmee, door er gewoon te zijn, is er een uitgangspunt, een uitstraling en een betrokkenheid, waardoor je een sfeer hebt die ons het vergaderen doet stimuleren. Dat geldt voor de bodes en dat geldt ook voor de mensen die al het materiaal aanleveren en dat geldt ook de mensen die altijd deze vergaderingen op een of andere manier een sfeer geven waarin je tot wijze besluiten kunt komen. Wijsheid. Of ik die heb gehad, moet u zelf beoordelen. Dat zal in elk geval de kiezer moeten beoordelen. Hoewel, dank aan de 450 mensen die op mij gestemd hebben. Ik had niet de bedoeling hier namens hen te gaan zitten. Ik denk dat wij een uitstekende fractie krijgen. Daar heb ik alle vertrouwen in. Dank dus aan al die mensen die in de organisatie dit soort sfeer gemaakt hebben, gewoon door hun werk goed te doen. Dank, voorzitter, dat u mij als laatste het woord gegeven hebt. (Applaus)

Sluiting.

De VOORZITTER: Daarmee komen wij aan het einde van deze bijeenkomst. Ik wil mij graag aansluiten bij de dank die de heer Bisschop heeft uitgesproken aan het thuisfront. Ik zou die dank willen uitspreken aan het thuisfront van eenieder die het mogelijk maakt om onze Statenleden hier zo te laten functioneren.

Ik wil graag de familieleden, kennissen en vrienden van de gedecoreerden vanaf deze plaats gelukwensen met het feit dat zij in hun midden een nieuw-gedecoreerde hebben.

De Staten, ook de collegeleden, in totaliteit vraag ik zo dadelijk te verzamelen onder het borstbeeld van Hare Majesteit, zodat wij een groepsfoto kunnen maken. Daarna verzoek ik de gedecoreerden met hun partners hier te komen, zodat iedereen hen kan gelukwensen. Vervolgens bent u van harte

uitgenodigd voor de informele borrel in het Wapen van Utrecht.

Ik sluit de vergadering.

(Einde van de vergadering om 22.00 uur.)

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 18 april 2011.

De voorzitter,

De griffier,